

Täysistunto

Keskiviikko 19.11.2025 klo 14.00—18.44

17. Lakialoite laeiksi kuntalain 20 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 28 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 27/2025 vp Sanna Antikainen ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, edustaja Antikainen.

Keskustelu

18.24 **Sanna Antikainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on kansallisvaltio. Suomen demokratia ja Suomen demokraattinen päätöksenteko kuuluvat suomalaisille, niille, jotka ovat osa tätä yhteiskuntaa, sitoutuneet sen arvoihin ja kantavat vastuun tämän maan tulevaisuudesta. Tämän vuoksi esitän eduskunnalle lakialoitetta, joka palauttaa kuntien ja hyvinvointialueiden äänioikeuden sille perusperiaatteelle, jolle se kuuluu: kansalaisuudelle. Tämä lakialoite vastaa myös eduskuntavaalien tilannetta.

Tällä hetkellä Suomen lainsäädäntö tässä kohtaa on poikkeuksellisen väljä. Meillä annetaan äänioikeus kunnallis- ja aluevaaleissa myös EU:n ulkopuolisille kansalaisille, kunhan he ovat asuneet maassa kaksi vuotta. Tämä on poikkeus EU:n mittakaavassa eikä sääntö. 16 EU-maata ei salli tätä lainkaan. Viro muutti lakiaan aivan hiljattain turvallisuustilanteen vuoksi ja rajoitti äänioikeuden pois EU:n ulkopuolisilta kansalaisilta. Saksa, Ranska, Italia, Tanska, Latvia — listaa voisi jatkaa pitkään. Kaikki pitävät kiinni periaatteesta, että päätösvalta omassa maassa kuuluu ensisijaisesti sen kansalaisille.

Arvoisa rouva puhemies! Äänioikeus ei ole mikään automaattinen, tekninen leima tai pelkkä hallinnollinen lupa-asia. Se on osa valtion ja kansalaisen välistä vastavuoroista suhdetta. Se on yhteiskunnallinen sopimus oikeuksista ja toisaalta sopimus myös velvollisuuksista ja lojaaliudesta tätä maata kohtaan. Kun päätetään kunnan budjettien ja palvelujärjestelmien linjoista, hyvinvointialueiden rahoituksesta tai paikallisesta turvallisuudesta, tulee näiden päätösten tehdä se yhteisö, joka kantaa vastuun suomalaisesta yhteiskunnasta myös siellä kunta- ja aluetasolla, eli tässä kohtaa se tarkoittaa Suomen kansalaisia.

Me elämme maailmassa, jossa hybridiuhat ja ulkovaltojen vaikutusyritykset ovat valittavasti arkipäivää. On naiivia kuvitella, että Suomi olisi tästä jotenkin ulkopuolella. No, ei ole. Kun annamme päätösvaltaa sellaisille tahoille, joiden taustamaat ja ehkä heidän arvonsa eivät välttämättä sitoudu demokraattisiin arvoihin tai oikeusvaltioperiaatteeseemme, avaamme oven ulkopuoliselle vaikutukselle, jopa sen tahattomalle välikkappaleeksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

joutumiselle. Kansalaisuuteen sidottu äänioikeus on selkein ja paras tapa suojata suomalainen demokratia. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Garedeu.

18.28 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos edustaja Antikaiselle tästä erinomaisesta ja tarpeellisesta lakialoitteesta. Siinä nyt esitetään, että kuten eduskuntavaaleissa myös kunta- ja aluevaaleissa äänioikeuden tulisi olla vain Suomen, EU:n, Norjan ja Islannin kansalaisilla. Samaa olen ehdottanut omassa toimenpideoitteessani aiemmin tänä vuonna.

Tällä hetkellä lain mukaan kunta- ja aluevaaleissa äänioikeutettuja ovat kaikki 18 vuotta täyttäneet henkilöt, joilla on ollut kotikunta Suomessa vähintään kahden vuoden ajan. Siis vain kaksi vuotta Suomessa antaa jo sananvaltaa yhteiskuntamme asioihin — aivan käsittämätöntä. Euroopan unionin perussopimusten vuoksi äänioikeus on pakko säilyttää EU-kansalaisilla, mutta olisi täysi oikeus ja kohtuus poistaa äänioikeus kolmansien maiden kansalaisilta.

Suomi on tässäkin asiassa ollut muita löperömmällä linjalla, jota nyt olisi nyt korkea aika korjata, kuten tämä hallitus on tehnyt monen muunkin suomalaisten etua rikkoneen vanhan säädöksen kohdalla. Monessa Euroopan maassa äänioikeuskriteerit ovat Suomea tiukemmat. Lakialoitteen mukaan jo 17 EU-maassa äänioikeus on kokonaan evätty muilta kuin oman maan ja EU:n kansalaisilta. Viimeisimpänä taisi olla Viro, jonka parlamentti hyväksyi maaliskuussa 2025 lakiesityksen, jonka myötä paikallisvaalien äänioikeus tullaan poistamaan muilta kuin Viron ja muiden EU-maiden kansalaisilta. Syynä on turvallisuus ja Venäjän hybridiuhka. Osa maista puolestaan sallii äänioikeuden, mutta vaatii muilta kuin omilta ja EU-maiden kansalaisilta pidempää asumisaikaa kuin Suomi.

Arvoisa puhemies! Tässä ollaan jälleen kerran saman tärkeän teeman äärellä, mitä on tällä hallituskaudella edistetty kautta linjan. Liian lepsuja lakeja on korjattava ja suomalaisten itsemääräämisoikeutta varjeltava. Suomen edun on tultava ensin, ja Suomen asioista päättäminen kuuluu vain suomalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.31 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta ja tarpeellisesta ja tärkeästä aloitteesta myös aloitteen tekijälle. Äänioikeus kuuluu Suomelle ja Suomen kansalaiselle, heille, jotka kantavat vastuun Suomesta ja ovat suomalaisille ja Suomelle lojaaleja. Eli kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

18.31 **Sanna Antikainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jo aiemmin tuli esille tosiaan se, että kunta- ja aluevaaleissa äänioikeus säilyisi edelleen EU-kansalaisilla, siis muiden EU-maiden kansalaisilla, ja muun muassa Norjan ja Islannin kansalaisilla mutta että tässä rajattaisiin pois EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset.

Kuten on tuotu jo ilmi, esimerkiksi Virossa on tätä samankaltaista muutosta perusteltu turvallisuustilanteella, ja myös tässä kohtaa katson, että Suomessa olisi syytä tehdä sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

moin. Valitettavasti naapurimme Venäjä toteuttaa hybridiopeaatioitaan monella eri tavalla, ja kuka tietää, millaisia se voi tulevaisuudessa suunnitella myös tämän asian suhteen.

Haluan vielä kertoa sen, että tämä lakialoite ei rajoita kenenkään oikeutta elää Suomessa, ei rajoita kenenkään oikeutta työskennellä Suomessa eikä se myöskään rajoita kenenkään oikeutta muutoin osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Katson, että tämä lakialoite nimenomaan kannustaa täällä asuvia ja oleskelevia EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisia hakemaan Suomen kansalaisuutta ja toisaalta ennen tätä hakemusta oppimaan esimerkiksi kieltä ja nimenomaisesti integroitumaan tähän yhteiskuntaan sekä opiskelemaan esimerkiksi suomalaista historiaa ja sitoutumaan meidän yhteiseen arvopohjaamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

18.34 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite paikallisvaalien äänioikeuden tiukemmasta rajaamisesta vain suomalaisille ja EU:n kansalaisille on tärkeä, sillä viime vuonna vieraskielisten määrä Suomessa ylitti 600 000 henkilön rajan. Tilastokeskuksen mukaan vieraskielisen väestön osuus kasvoi kaikissa maakunnissa. Uudellamaalla jo lähes joka viides asukas on syntyperältään ulkomaalainen. Väestö tulee jatkossakin vaihtumaan kiihtyvällä vauhdilla, koska maahanmuuton vaikutuksen lisäksi suomalaisten syntyvyys on alhaisempaa kuin vieraskielisillä. Nyt onkin ollut viimeinen hetki saada vaikuttua kehitykseen, perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikan avulla.

Venäjän kansalaisia, joilla nykyisin mukaan siis on ollut kahden vuoden asumisajan jälkeen äänioikeus paikallisvaaleissa, on Suomessa noin 30 000 henkilöä. Juuri Venäjän vaikutusuhan takiahan Viro päätti tiukentaa omaa lainsäädäntöään. Arabia lähestyy jo viroa Suomen toiseksi yleisimpänä vieraana kielenä, venäjän pysyessä ensimmäisellä sijalla. Arabiankielisten määrä on lähes kolminkertaistunut kymmenessä vuodessa. Väestöpohjan muuttuessa nopeasti monikulttuurisemmaksi yhä merkittävämpi osa kuntien ja hyvinvointialueiden päätösvallasta liukuu äänestysryhmälle, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta.

SDP:lle tämä on tuntunut sopivan hyvin, ja he ovatkin ahkerasti kosiskelleet vieraskielisiä äänestämään itseään muun muassa liberaalin maahanmuuttopolitiikan, rahan kylvämisen maahanmuuttajille, kaiken maailman mamuyhdistysten hankkeille sun muille ja vieraskielisten vaalimainosten avulla. SDP onkin saanut taakseen lähes 50 prosentin kannatuksen vieraskielisten joukossa. Siksi demareille onkin tärkeää ajaa avointa maahanmuuttopolitiikkaa, koska he tarvitsevat äänestäjiä. Suomen edun he ovat unohtaneet jo kauan sitten.

Edustaja Antikaisen aloitteessa sanotaan hienosti äänioikeuden olevan valtion antama perustavanlaatuisen ja syvälinen vaikuttamisoikeus kansanvaltaiseen ja demokraattiseen järjestelmään. Tämän oikeuden säilyttäminen Suomen kansalaisilla on kiinteästi yhteydessä koko kulttuurimme ja elämäntapamme säilyttämiseen.

Arvoisa puhemies! Suomessa päätösvalta tulisi jokaisella tasolla säilyttää ensisijaisesti suomalaisilla. Sen vuoksi kannatan lämpimästi tätä edustaja Antikaisen loistavaa lakialoitetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

18.37 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on nyt lakialoite, jonka tavoitteena on vahvistaa suomalaisen demokratian legitimitteettiä ja selkeyttää vaalioikeuden perustuslaillista perustaa. Aloitteessa ehdotetaan muutosta kuntalakiin ja hyvinvointialueesta annettuun lakiin siten, että äänioikeus kuntavaaleissa ja aluevaaleissa rajataan Suomen, muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisille. Lisäksi äänioikeus säilyisi EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevilla henkilöillä ja heidän perheenjäsenillään tietyin edellytyksin.

Nykyinen lainsäädäntö on poikkeuksellisen salliva. Se antaa äänioikeuden myös EU:n ulkopuolisille kansalaisille, jos he ovat asuneet Suomessa kaksi vuotta. Tämä ei ole linjassa monien muiden EU-maiden käytäntöjen kanssa. Esimerkiksi Saksassa, Ranskassa ja Itävallassa äänioikeus paikallisvaaleissa on sidottu kansalaisuuteen. Virossa tehtiin hiljattain lakimuutos, joka poistaa äänioikeuden EU:n ulkopuolisilta kansalaisilta nimenomaan turvallisuussyistä.

No miksi tämä muutos on tarpeen? Äänioikeus ei ole pelkkä hallinnollinen oikeus vaan syvälinen vaikuttamisoikeus demokraattiseen järjestelmään, siihen, mitä suomalaiset ovat rakentaneet. Kansalaisuuden kautta muodostuu vastavuoroinen suhde yksilön ja valtion välillä, oikeudet ja velvollisuudet kulkevat käsi kädessä. Demokratian legitimitteetti edellyttää, että päätöksentekoon osallistuvat henkilöt jakavat yhteiskunnan perusarvot ja oikeudellisen järjestyksen. EU:n jäsenvaltioiden kansalaisilla on yhteinen oikeudellinen viitekehys, mutta EU:n ulkopuolisista maista tulevilla ei ole vastaavaa sitoumusta.

Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa, jossa hybridiuhat ja ulkovaltojen vaikuttamispyrkimykset ovat kasvaneet, on välttämätöntä suojata demokraattista prosessia. Äänioikeuden kytkeminen kansalaisuuteen on tehokas keino estää väärinkäytön mahdollisuuksia ja vahvistaa nimenomaan kansanvallan legitimitteettiä. Tämä muutos ei rajoita ulkomaalaisten mahdollisuuksia elää, työskennellä tai vaikuttaa muuten suomalaisessa yhteiskunnassa. Se palauttaa kunnallis- ja aluevaalien äänioikeuden sen alkuperäiseen merkitykseen, konkreettiseksi osoitukseksi kansalaisuudesta, vastuusta ja sitoutumisesta demokraattiseen arvopohjaiseen yhteisöön.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteella selkeytämme vaalijärjestelmää, vahvistamme kansalaisuuden institutionaalista merkitystä ja suojaamme suomalaista päätöksentekoa ulkoisilta vaikutuksilta. Tämä linjaus tukee EU:n sisäistä johdonmukaisuutta ja kannustaa ulkomaalaisia hakeutumaan Suomen kansalaisiksi, mikä edistää yhteiskunnallista integroitumista. Kiitän edustaja Antikaista tämän lakialoitteen tekemisestä — erittäin hyvä ja tarpeellinen lakialoite.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

18.40 **Sanna Antikainen ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskustelun lomassa otettu jo aiemmin esille se, kuinka vieraskielisten osuus Suomessa asuvista on kohonnut jo yli puoleen miljoonaan henkilöön. Tämä on erittäin iso ryhmä. Eipä ihme, että viime alue- ja kuntavaaleissa esimerkiksi SDP mainosti innokkaasti lehdistä ja sosiaalisessa mediassa esimerkiksi arabian kielellä ja venäjäksi. Kummastelen suuresti tätä, että Suomen alue- ja kuntavaaleissa yksi puolue kosiskelee näillä kielillä itselleen äänestäjiä. Eipä ihme, sillä tutkimusten mukaan jopa yli 50 prosenttia eri vieraskielisten ryhmistä äänestäisi SDP:tä. Tällainen tilanne, jossa puolue sekä ajaa avointa maahanmuuttopolitiikkaa että kosiskelee uusia äänestäjiä heidän omalla äidinkielellään, pistää kyllä miettimään, missä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

ovat niin SDP:n kuin joidenkin muidenkin vasemmistopuolueiden perinpohjaiset tai, sano- taanko, perusteelliset arvot, jos ei viitsitä edes alue- ja kuntavaaleissa viestiä suomen kie- lellä.

Lisäksi on huomattava se, että kun mietitään päätöksentekojärjestelmää siellä alueval- tuustoissa ja kunnanvaltuustoissa, joissa muuten käytetään suurimmaksi osaksi suomen kieltä — tietenkin erikseen on esimerkiksi Ahvenanmaa, mutta se tarina lähtee jo sitten harhapolulle — niin kyllähän silloin täytyy olla varmaa se, että esimerkiksi ehdokkaat sekä myös äänestäjät osaavat suomen kieltä sellaisella tavalla, että he pysyvät kiinni siinä pää- töksentekoprosessissa ja kykenevät seuraamaan sitä päätöksentekoa tilanteessa, jossa heil- lä on myös äänioikeus. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.